

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2023-02-01

Diarienummer:
ALN-2023-00058

Handläggare:
Daniel Karlsson, Maria Wallinder, Magnus Bergman-Kyllönen

Verksamhetsplan och budget 2023 med plan för 2024–2025

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** fastställa verksamhetsplan 2023 med plan för 2024–2025,
2. **att** fastställa budget för 2023,
3. **att** fastställa uppföljningsplan för 2023, samt
4. **att** överlämna dessa till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldrenämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2023 med plan för 2024–2025.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, per augusti och årsbokslut. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sitt verksamhetsområde. Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att omsätta planen i praktisk handling. Alla aktiviteter som genomförs och som är relaterade till nämndens åtgärder kommer att sammanställas och redovisas i samband med delårsuppföljning per augusti 2023.

I samband med äldrenämndens beslut om verksamhetsplan och budget beslutas även interkontrollplan för 2023.

Beredning

Ärendet har beretts av tjänstepersoner på vård- och omsorgsförvaltningen och stabsstöd ekonomi, i samarbete med förvaltningsledning.

Föredragning

Kommunfullmäktige beslutade den 12 december 2022 om det övergripande styrdokumentet Mål och budget 2023 med plan för 2024–2025. Utifrån detta arbetar äldrenämnden i 14 uppdrag, varav 10 uppdrag är kommungemensamma och 4 uppdrag är direkt riktade till nämnden.

Nämndens nämndmål och 30 åtgärder synliggör satsningar och prioriteringar inom nämndens ansvarsområde under planperioden. Alla aktiviteter som genomförs och som är relaterade till nämndens åtgärder kommer att sammanställas och redovisas på nämndsammanträde i samband med delårsuppföljning per augusti 2023.

Budgetram 2023 för äldrenämnden är 2 230 miljoner kronor (2 035 miljoner kronor 2021) vilket innebär en ökad budgetram på 195 miljoner kronor netto (+ 9,6 %) mot föregående år.

Utöver budgetramen har nämnden också 2023 möjlighet att nyttja statsbidrag däribland ett av de större statsbidragen, Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer, om 67 miljoner kronor. Detta statsbidrag har även funnits under 2021 och 2022 med likvärdig beloppsnivå. Det finns också så kallade prestationsbaserade statsbidrag 2023 för dels utökad sjuksköterskebemanning, dels för minskad andel timanställda (utifrån tidigare gjorda prestationer 2021 och 2022).

Ekonomiska konsekvenser

Äldrenämndens budget 2023 utgör ramen för nämndens verksamhet och ekonomi för året. Genomförandet av de flesta åtgärder i verksamhetsplanen kan få ekonomiska konsekvenser för nämnden. Det kan exempelvis handla om kostnadseffektiviseringar eller ökade kostnader i form av arbetstid för åtgärdernas genomförande.

Verksamhetsplanen är treårig vilket innebär att åtgärderna ska genomföras under en treårsperiod och inom ramen för nämndens budget under denna period.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 februari 2023
- Bilaga 1, Verksamhetsplan och budget 2023–2025
- Bilaga 2, Uppföljningsplan Äldrenämnden 2023

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Äldrenämnden

Dokumentansvarig:
Förvaltningsdirektör

Datum:
2023-02-16

Diarienummer:
ALN-2023-00058

Verksamhetsplan och budget 2023 – 2025

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Inledning	3
Nämndens uppdrag.....	3
Politisk plattform	3
Omvärld och förutsättningar.....	4
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget	5
Begrepp som används i verksamhetsplanen	7
Kommunfullmäktiges fokusmål.....	8
Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden.....	8
Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb.....	12
Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen	13
Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor	14
Budget 2023	17
Nämndens driftbudget.....	17
Nämndens investeringar.....	18
Bilaga 1 Styrdokument	18

Inledning

Nämndens uppdrag

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av ålder, sjukdom eller nedsatt fysisk funktionsförmåga. I detta ansvarar nämnden för uppgifter enligt socialtjänstlagen samt det kommunala ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Politisk plattform

Alla ska ha rätt till ett rikt liv och en bra äldreomsorg. En omsorg som utgår från var och ens behov, som ger människor värdighet och självbestämmande.

Äldrenämnden ska fortsätta den kraftsamling för äldreomsorgen som inleddes förra mandatperioden. Som skapar en stark och stabil verksamhet där personalen har goda arbetsvillkor. Där delade arbetsturer och det som kallas för minutstyrning ersätts med sammanhållna arbetspass, och rätt till heltid. Andelen timanställda ska minska till förmån för tillsvidareanställningar. Vi ska utveckla en tillitsbaserad styrning som utgår från medarbetares kompetens och brukares behov.

Grundbemanningen ska utökas för att vi ska kunna stärka kvaliteten i vår äldreomsorg. Tidigare utvärderingar visar att äldreomsorgen i hela landet varit såväl underbemannad som underfinansierad. Vi ska bli en mer attraktiv arbetsgivare. Innovativa sätt att erbjuda personalen goda arbetsvillkor och utveckling ska främjas. Det är av central betydelse för att klara kompetensförsörjningen.

Det vilar ett stort ansvar på kommunen som arbetsgivare att skapa förutsättningar för personalen att kompetensutveckla sig. Vi ska underlätta för vårdbiträden att studera till undersköterskor och för undersköterskor att ta del av ett livslångt lärande.

Språkkompetensen måste höjas. Fler behöver höja sina svenskunskaper och vi ska även värdesätta förmågan att kunna erbjuda omsorg på hemspråket för den som har annat modersmål än svenska.

Ett intensivt arbete ska ske för att minska beroendet av bemanningslösningar för legitimerad personal.

Arbetet med digitalisering ska intensifieras. Innovationer, digitalisering, robotisering och artificiell intelligens kan rätt använt vara källor till effektivare arbetsmetoder, förbättrad arbetsmiljö och stärkt livskvalitet för äldre.

Äldre ska kunna äta och dricka gott med rätt näringsinnehåll. Nämnden ska fortsätta utveckla arbetet med prisrimliga matupplevelser för kommunens seniorer via exempelvis seniorluncher i skolor.

De öppna verksamheterna ska värnas och ytterligare utvecklas för att nå äldre som behöver sociala sammanhang och för att bryta ofrivillig ensamhet, även på vår landsbygd. Nämnden ska främja fysisk aktivitet och kulturell rikedom bland äldre.

Nämnden ska lägga ett ökat fokus på rehabiliteringsinsatser. Det är ett sätt att stärka äldres självständighet samtidigt som det minskar behovet av annan resurskrävande omsorg. Nämnden ska fortsätta samverka med regionen kring god och nära vård.

För att stärka kvalitet och tillvarata kompetens på bästa sätt ska en utveckling ske där korttidsplatser i större utsträckning samlokaliseras.

Lösningar på kommunens bristande rådighet kring och kostnadsdrivande överkapacitet av särskilda boenden för äldre ska identifieras. Nämnden ska också medverka till att kommunen bättre kan bidra till att det skapas fler prisrimliga mellanboenden utifrån äldres behov.

Äldrenämnden ska vara drivande i arbetet med att göra Uppsala till en äldrevänlig kommun.

Vi lever i en svår tid med inflation, energikris och ett krig i Europa. Äldrenämnden är fast beslutsamma att i dessa svåra tider göra kommunens äldreomsorg till ett ljusst sken som ger trygghet för nutida och framtida generationer.

Omvärld och förutsättningar

Demografi och förändrade behov

Enligt Statistiska centralbyråns befolkningsframskrivning kommer invånarantalet i Sverige vara drygt 11 miljoner år 2030 och 13 miljoner år 2070. Antalet äldre personer ökar mest och år 2070 beräknas var fjärde invånare i Sverige vara över 65 år.

Förbättrade levnadsförhållanden och förbättrad medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt. När människor lever längre och dessutom föder färre barn förändras åldersstrukturerna. De äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. Den förändrade demografiska strukturen innebär att färre personer kommer att behöva försörja fler framöver, samtidigt som behoven ökar i de personalintensiva verksamheterna, däribland äldreomsorgen.

Bostadsförsörjningen för äldre är ett viktigt utvecklingsområde för såväl äldrenämnden som kommunen som helhet. Olika typer av bostäder för äldre behövs för att möta den enskildes individuella behov och preferenser. Bostäder som är fysiskt tillgängliga och ger möjlighet till social samvaro (exempelvis så kallade mellanboendeformer) kan även bidra till att behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kan skjutas upp.

En betydande överkapacitet finns inom särskilt boende som förväntas bestå under de närmaste åren och även medföra kostnader för nämnden. Balans mellan utbud och behov av lägenheter i särskilt boende framöver behöver därför säkerställas, utifrån tidigare genomförd utredning av boendeformer inom äldreomsorgen och genomlysning av fastigheternas skick.

Rysslands angreppskrig mot Ukraina har inneburit flyktingströmmar och ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Rättsläget är oklart gällande SoL-insatser för personer med särskilda behov som har fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. I vilken mån detta kan komma att påverka nämnden är i dagsläget osäkert.

För att fortsätta tillhandahålla kvalitativa välfärdstjänster behöver kommunen tänka och arbeta annorlunda i framtiden till exempel avseende personalsituationen och arbetsvillkoren i äldreomsorgen. Innovationer, digitalisering, införandet av välfärdsteknik och en ökad samverkan såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer är åtgärder som kommunen kan vidta för att uppnå ett mer effektivt resursutnyttjande och ökad kvalitet.

Psykisk hälsa

Kommunerna ansvarar för en växande del av den svenska hälso- och sjukvården. Många av de sköraste patienterna med komplexa hälsoproblem får delar av sin vård inom den kommunala hälso- och sjukvården. Även socialtjänsten står inför stora utmaningar. För att möta medborgarnas behov innan sociala problem har fördjupats, behöver insatserna nå människor i ett tidigt skede. I förslaget till ny socialtjänstlag presenteras möjligheten att ge insatser utan ansökan, utredning och beslut som en väg att både nå personer som annars drar sig för att kontakta socialtjänsten och att frigöra socialtjänstens resurser till de personerna med störst behov.

Under coronapandemin drabbades äldre av restriktioner och fysisk distansering. Det har i vissa fall resulterat i isolering och ensamhet. Vissa av pandemins konsekvenser var övergående, till exempel de direkta effekterna av restriktioner och fysisk distansering, medan andra konsekvenser visat sig vara mer långvariga.

Orsakerna till den psykiska ohälsan är således komplexa och kräver nya lösningar. Alla aktörer behöver arbeta tillsammans för att utveckla insatser som främjar psykisk hälsa.

Digital transformation och innovation

Digital transformation och innovativa lösningar kan ge stora möjligheter till självständighet, delaktighet och inflytande för kommunens äldre. Det kan även ge goda möjligheter till utveckling av de vård- och omsorgsinsatser som erbjuds, så att de bättre stämmer överens med den enskildes behov och önskemål.

Den digitala utvecklingen bidrar till nya sätt att leva. Människors vardagssysslor och sociala umgänge sker alltmer med hjälp av den digitala tekniken. Tekniken skapar nya marknads- och mötesplatser och ger en ökad frihet att vara verksam i och interagera oberoende av tid och rum. Samtidigt finns risk för ett digitalt utanförskap om inte alternativ finns för de äldre som inte kan eller aktivt väljer att inte ta del av ny teknik. Att vara digitalt exkluderad ger sämre förutsättningar för att leva ett bra liv.

Kompetensförsörjning

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Detta gäller inte minst chefer och legitimerad personal. Tecken finns även på att allt färre yngre människor i arbetslivet eftersträvar en chefsposition. Sammantaget innebär detta en risk för brist på chefer och medarbetare på såväl kort som lång sikt.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2023 – 2025.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Fokusmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar fokusmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Uppdrag som ges till nämnden genom kommunfullmäktiges Mål och budget eller genom beslut som fattas under året av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen. Till uppdrag från Mål och budget tar nämnden fram åtgärder och vid behov strategier för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen.
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål med åtgärder och/eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera fokusmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder. Under fokusmål 1 finns kommungemensamma obligatoriska nämndmål inom arbetsmiljö och ledar-/medarbetarskap.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda verksamhetsformerna.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2023 – 2025 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina nämndmål och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden gäller båda verksamhetsformerna eller enbart den ena eller andra.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (till exempel program eller handlingsplan).
Indikator	Indikatorer mäter trender, resultat och önskade effekter i när- och omvärld som kommunen behöver förhålla sig till. De ska kunna jämföras över tid och där det är möjligt med andra organisationer och kommuner. De kan användas i styrningen genom att sätta ett målvärde för respektive indikator för planperioden.

Kommunfullmäktiges fokusmål

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genomlysna nämndens administration och stödprocesser för att identifiera effektiviseringsmöjligheter.	Policy för digital transformation.	Mer tid och resurser för nämndens kärnverksamheter.

Tabell 1. Nämndens åtgärder till Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

Uppdrag 3. Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla förutsättningarna för innovativa arbetssätt och ökad användning av digital välfärdsteknik i nämndens verksamheter, exempelvis genom automatisering, digital tillsyn, handläggarestödd och e-tjänster.	Policy för digital transformation. Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Mer effektivt resursutnyttjande som frigör tid för brukarnära vård- och omsorgsinsatser. Stärkt integritet, egenmakt och delaktighet bland nämndens brukare. Ökat användande av digitala tjänster bland nämndens brukare.

Tabell 2. Nämndens åtgärder till Uppdrag 3. Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Uppdrag 4. Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Minska behovet av inhyrd legitimerad personal.	Arbetsgivarpolicy. Riktlinjer för hälsofrämjande arbetsmiljö.	En ansvarsfull och hållbar resursanvändning inom kommunens hälso- och sjukvård. Högre grad av kontinuitet och trygghet för den enskilde. Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare.
Minska andelen visstidsanställda medarbetare och fasa ut delade turer.	Arbetsgivarpolicy. Riktlinjer för hälsofrämjande arbetsmiljö.	Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare. En attraktiv arbetsgivare.
Utveckla arbetet med kompetensinventering och kompetensplanering.	Arbetsgivarpolicy. Riktlinjer för hälsofrämjande arbetsmiljö.	En strategiskt och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Tabell 3. Nämndens åtgärder till Uppdrag 4. Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.

Uppdrag 6. Utveckla systematik genom exempelvis språkundervisning och språkmentorer för att säkerställa tillräckliga kunskaper i svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg. (OSN, ÄLN, AMN och UBN)

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Arbeta aktivt för språkutvecklande arbetsplatser i samverkan med berörda nämnder, exempelvis genom språkombud, utbildning för språkstödjare och handledare, för att stärka kunskaper i svenska språket.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Trygg och säker vård och omsorg. Snabbare integrering och högre grad av anställningsbarhet för medarbetare med annat modersmål än svenska.

Tabell 4. Nämndens åtgärder till Uppdrag 6. Utveckla systematik genom exempelvis språkundervisning och språkmentorer för att säkerställa tillräckliga kunskaper i svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg.

Uppdrag 8. Åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser. (OSN, ÄLN, KTN, IFN, SCN, UBN, AMN och PBN)

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala för att stärka kommunens del i arbetet med förebyggande och hälsofrämjande inom effektiv och nära vård 2030.	Strategi för närvårdssamverkan 2021–2023. Regional utvecklingsstrategi (RUS).	Effektiv och nära vård i samverkan.
I samverkan med interna och externa aktörer utveckla förebyggande, hälsofrämjande och rehabiliterande arbetssätt och insatser.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Kommuninvånarens långsiktiga välbefinnande stärks.
Säkra att nämndens vård och omsorg är jämlik och samskapande.	De nationella jämställdhetspolitiska målen. Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Jämlik och samskapande vård och omsorg.
Möjliggöra uppföljning av indikatorer som kan utgöra underlag för att följa och utveckla omställningsarbetet till en effektiv och nära vård.	Strategi för närvårdssamverkan 2021–2023.	Bättre förutsättningar att bedöma följsamhet mot målet effektiv och nära vård.

Tabell 5. Nämndens åtgärder till Uppdrag 8. Åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Uppdrag 9. Säkerställa hög livskvalitet och förutsättningar till att åldras på egna villkor genom att främja social och digital inkludering samt stärka grundbemanningen inom äldreomsorgen. (ÄLN, OSN, KTN och IFN)

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkerställa bemanning efter behov inom nämndens biståndsbedömda verksamheter, samt stärka samvaro och gemenskap.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Trygg och säker vård och omsorg. Meningsfull vardag.
Stötta äldre att använda digital teknik i det dagliga livet, exempelvis genom riktade stödinsatser och introducera tillgängliga digitala tjänster för brukare.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun. Policy för digital transformation.	Ökad digital och social inkludering bland kommunens äldre. Stärkt integritet, egenmakt och delaktighet bland kommunens äldre.

Tabell 6. Nämndens åtgärder till Uppdrag 9. Säkerställa hög livskvalitet och förutsättningar till att åldras på egna villkor genom att främja social och digital inkludering samt stärka grundbemanningen inom äldreomsorgen.

Nämndens grunduppdrag

Äldrenämndens grunduppdrag beskrivs i kommunens reglemente. Att grunduppdraget utförs enligt lagstiftningens intentioner och säkrar en god och trygg vård och omsorg är en förutsättning för att fokusmålet *Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden* ska kunna uppnås. Nämndens arbete och insatser för äldre ska möjliggöra goda levnadsvillkor och stärka individens oberoende, inflytande och delaktighet.

Kommunerna ansvarar för en växande del av den svenska hälso- och sjukvården. Många av de sköraste patienterna med komplexa hälsoproblem får delar av sin vård inom den kommunala hälso- och sjukvården. Äldrenämnden samverkar med Region Uppsala och andra berörda nämnder för att åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver. Detta innebär en risk för brist på chefer och medarbetare på såväl kort som lång sikt. För att säkra kompetensförsörjningen och bra arbetsvillkor genomförs initiativ för att förändra arbetssätt, ta tillvara på kompetens och erbjuda utveckling för befintliga medarbetare.

Nämndmål N1.1. Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet i den egna verksamheten samt säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Som arbetsgivar-nämnd har kommunstyrelsen en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö och följer därför upp hur nämnderna tillämpar det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom kommer kommunstyrelsen under planperioden särskilt följa upp och analysera de arbetsmiljörelaterade nyckeltalen hållbart medarbetarengagemang, sjukfrånvaro och upprepad kortidssjukfrånvaro samt tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Öka förståelsen för det gemensamma uppdraget.	Arbetsgivarpolicyen för medarbetarskap, ledarskap, samt arbetsmiljö och samverkan.	Organisationskulturen kännetecknas av tillit i hela styrkedjan.

Tabell 7. Nämndens åtgärder till Nämndmål N1.1 Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Nämndmål N1.2. Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap.

I en utmanande vardag med stort förändringstryck och höga förväntningar på kommunal service har kommunkoncernens chefer och ledare ett komplext uppdrag.

Ledarskapet ska stimulera medarbetare till aktivt lärande och medskapande. Tillsammans med medarbetarna ska chefer driva förbättringsarbete och skapa förutsättningar för verksamhetens utveckling och kontinuerliga lärande genom den mångfald av erfarenheter och perspektiv som finns bland kommunens nuvarande och framtida medarbetare. Medarbetarskapet i kommunen präglas av hög kompetens och ansvarstagande för uppdraget liksom ett professionellt förhållningssätt till kommuninvånare, besökare och arbetskollegor.

Kommunkoncernens gemensamma värdegrund är utgångspunkten för både chefer och medarbetare i arbetet med förändring, förbättring och utveckling. Kommunstyrelsen arbetar vidare med Uppsala kommuns värdegrund om att arbeta tillsammans, välkomna nyskapande och göra skillnad för kommuninvånare och näringsliv.

Kommunen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling. Detta genom tydliga och inkluderande processer samt rutiner och arbetssätt för kompetensförsörjning, ersättningsplanering, rekrytering, utveckling och karriäromställning för chefer och ledare. Introduktionen av nya chefer ska ha hög kvalitet och alltid övergå i en individuell utvecklingsplan.

Introduktionen av nya chefer ska ha hög kvalitet och alltid övergå i en individuell utvecklingsplan.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Skapa förutsättningar för chefer att kunna möjliggöra medledarskap och aktivt medskapande.	Arbetsgivarpolicyen för medarbetarskap, ledarskap, samt arbetsmiljö och samverkan.	Ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap.

Tabell 8. Nämndens åtgärder till N1.2. Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap.

Indikatorer

Indikator	2019	2020	2021	Mål	Jämförvärde R9	Källa
Brukare inom äldreomsorg som är nöjda med sin hemtjänst, andel.	86	85	-	Öka	87	U21468
Kvinnor	85	84				
Män	88	85				
Brukare inom äldreomsorg som är nöjda med sitt särskilda boende, andel.	74	76	-	Öka	79	U23471
Kvinnor	75	77				
Män	72	74				
Genomsnittlig väntetid till särskilt boende för 65 år och äldre, antal dagar	33	35	21	Minska	41	U23401
Kvinnor	39	33	24			
Män	28	36	19			

Tabell 9. Nämndens indikatorer till fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Uppdrag 10. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärka förutsättningarna för löpande dialog och samverkan med nämndens externa leverantörer.	Upphandlingspolicyn. Riktlinje för kontroll och uppföljning för kommunalt finansierad verksamhet.	Stärkt attraktivitet hos nämnden som samverkanspart gentemot externa leverantörer. Högre grad av tillit och gott samarbetsklimat mellan parterna.

Tabell 10. Nämndens åtgärder till Uppdrag 10. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Uppdrag 12. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta att utveckla samverkan med brukare, intresseorganisationer, fackliga organisationer, civilsamhället och andra berörda parter genom kontinuerlig dialog, uppföljning och omvärldsbevakning.	Program och handlingsplan för lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Stärkt delaktighet, egenmakt och inflytande för parterna.

Tabell 11. Nämndens åtgärder till Uppdrag 12. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Uppdrag 15. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Minska nämndens miljöpåverkan, med särskilt fokus på etappmålen 2, 5 och 6 i kommunens Miljö- och klimatprogram.	Miljö- och klimatprogram med handlingsplan.	Fossilbränslefrihet inom nämndens alla verksamheter inklusive externa leverantörer. Ökad andel ekologiska livsmedel inom nämndens alla verksamheter inklusive externa leverantörer. Minskad användning av plastprodukter gjord av fossil råvara.

Tabell 12. Nämndens åtgärder till Uppdrag 15. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050.

Indikatorer

Indikator	2021	2022	Mål	Jämförvärde	Källa
Andel fossilfritt drivmedel av totala mängden drivmedel (jan-nov).	90	88	100	-	Egen uppföljning.
Andel inköpt ekologiskt producerade livsmedel i egen regi (jan-nov).	34	39	100	-	Egen uppföljning.

Tabell 13. Nämndens indikatorer till Uppdrag 15. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Uppdrag 20. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsatt arbete och samverkan för att motverka och upptäcka leverantörer som bryter mot lagen och medvetet försöker missbruka välfärdssystemet för ekonomisk vinning, samt synliggöra system för visseblåsning.	Upphandlingspolicyn.	Ökad rättssäkerhet och avtalstrohet.
	Riktlinje för kontroll och uppföljning för kommunalt finansierad verksamhet.	Minskad risk för skada för brukaren, samt för ekonomisk skada och förtroendeskada för nämnden.
	Samverkansöverenskommelse med polisen.	Ökad kvalitet för brukarna.
Stärka äldreperspektivet i det brottsförebyggande arbete i samverkan med övriga kommunala aktörer och polisen.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Ökad trygghet och säkerhet för kommunens äldre.
	Samverkansöverenskommelse med polisen.	
	Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete.	

Tabell 14. Nämndens åtgärder till uppdrag 20. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Uppdrag 22. Förebygg och bryt segregationen och skapa förutsättningar för fler bostäder med låg boendekostnad. (KS, AMN, GSN, IFN, KTN, OMN, PBN, SCN, UBN, ÄLN, Uppsalahem, Skolfastigheter, Arenor och fastigheter och Uppsala bostadsförmedling)

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genom förstärkt kunskapsuppbyggnad identifiera effektiva insatser för att främja jämlika livsvillkor samt förebygga och bryta segregation.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun. Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Ökad trygghet och säkerhet för kommunens äldre.
I samverkan med berörda nämnder, bolag och övriga parter stärka förutsättningarna för prisrimliga bostäder för äldre.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Mer anpassat boende kan minska/skjuta upp behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser.
	Bostad för alla - Program för bostadsförsörjningen.	

Tabell 15. Nämndens åtgärder till uppdrag 22. Förebygg och bryt segregationen och skapa förutsättningar för fler bostäder med låg boendekostnad.

Uppdrag 23. Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärk arbetsplatslärande (APL) och andra former av lärande och utbildning.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Fler kan bli självförsörjande och bli inkluderade i samhället.
	Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik.	Kommunen kan i högre grad möta vård- och omsorgsbehovet med utbildad vård- och omsorgspersonal.

Tabell 16. Nämndens åtgärder till Uppdrag 23. Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända.

Uppdrag 24. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärka och prioritera förebyggande insatser för att motverka ofrivillig ensamhet och isolering, samt stödja efter individens behov.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Stärkt folkhälsa och minskad ofrivillig ensamhet och isolering bland nämndens målgrupper. Minskar och skjuter upp behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser.
Genomför kompetenshöjande åtgärder för att öka medarbetares kunskap om hot, våld och andra övergrepp.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun. Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun. Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer.	Medarbetarna har kompetens att upptäcka, förhindra och hantera situationer knutna till hot, våld och andra övergrepp.
Utveckla arbetssätt och tidiga och förebyggande insatser för att motverka att äldre utvecklar ett risk- eller missbruk.	Verksamhetsplan HSVO Uppsala.	Färre äldre som utvecklar ett risk- eller missbruk.
Utveckla nämndens suicidpreventiva arbete i enlighet med Vägledningen till suicidpreventivt arbete inom Uppsala läns kommuner.	Vägledning för Uppsala läns kommuner kring suicidpreventivt arbete.	Medarbetarna har kompetens att förebygga och förhindra suicid och suicidförsök.

Tabell 17. Nämndens åtgärder till Uppdrag 24. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Uppdrag 27. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla arbetet med kris- och krigsberedskap för stärkt motståndskraft inom nämndens verksamheter.	Program för krisberedskap.	Ökad förmåga för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag vid samhällsstörningar.

Tabell 18. Uppdrag 27. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämndens grunduppdrag

Äldrenämndens grunduppdrag beskrivs i kommunens reglemente. För att grunduppdraget ska kunna utföras enligt lagstiftningens intentioner och säkra en god och trygg vård och omsorg kan tidiga insatser och förebyggande arbete bidra till att minska behoven av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser. Genom detta stärks även möjligheterna för trygga och jämlika livsvillkor.

Ett tryggt Uppsala med jämlika livsvillkor för alla kommuninvånare förutsätter tidiga insatser och ett förebyggande arbete med särskilt fokus på äldreperspektivet. Det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrottslighet behöver prioriteras för att öka tryggheten och stärka rättssäkerheten för äldre.

Mycket av det förebyggande arbetet förutsätter en god samverkan med berörda parter för att jämlika livsvillkor ska kunna uppnås. Civilsamhället utgör i detta en särskilt viktig resurs och komplement till kommunen. Samverkan och dialog med civilsamhället behöver därför fortsätta utvecklas. Även samverkan med andra

kommunala nämnder, Region Uppsala samt andra berörda samverkansparter är av särskild vikt för att nå fokusmålet om ett tryggt Uppsala med jämlika livsvillkor.

Nämndmål: Kommunens äldre ska ges möjlighet att leva ett aktivt och självständigt liv

Äldrevänliga samhällen främjar ett hälsosamt och aktivt åldrande genom att anpassa strukturer och tjänster till äldre människors behov med varierande kapacitet. De hjälper människor att vara oberoende så länge som möjligt, ger omsorg och skydd när det behövs och med respekt för äldre människors självständighet och värdighet.

Program för äldrevänlig kommun sätter ramarna för och prioriterar hur kommunens äldrepolitik ska stärkas och utvecklas. Det formulerar en samlande strategi för hur Uppsala kommunkoncern, i samverkan med det omgivande samhället, kan förstärka äldre kommuninvånarens möjligheter att leva ett självständigt och rikt liv utan särskilda stödinsatser från samhället. Genom detta kan uppfyllelsen av flera mål för hållbar utveckling främjas, såsom att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla, i alla åldrar, och arbeta för hållbara städer och samhälle.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med övriga kommunala nämnder, civilsamhället och övriga berörda parter fortsätta utveckla Uppsala kommuns äldrevänlighet.	Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	En äldrevänlig kommun.
Genomför en översyn av nämndens riktlinjer för och uppföljning av föreningsbidrag.	Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun.	Ökad rättssäkerhet och likvärdighet i bedömning.
Identifiera åtgärder för att uppnå balans mellan utbud och behov av särskilda boenden.	Bostads- och lokalförsörjningsplan för vård och omsorg av äldre.	Balans mellan utbud och behov av särskilda boenden. Ökad kostnadseffektivitet.

Tabell 19. Nämndens åtgärder till nämndmål: Kommunens äldre ska ges möjlighet att leva ett aktivt och självständigt liv.

Budget 2023

Budgetram 2023 för äldrenämnden är 2 230 miljoner kronor (2 035 miljoner kronor 2021) vilket innebär en ökad budgetram på 195 miljoner kronor *netto* (+ 9,6 %) mot föregående år inklusive volym-, pris- och lönekomensation, riktade nivåpåverkande beslut, effektiviseringskrav och tidsbegränsade satsningar. Den sistnämnda satsningen avser budget för chefsförtätning.

Utöver budgetramen har nämnden också 2023 möjlighet att nyttja statsbidrag däribland ett av de större statsbidragen, *Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer*, om 67 miljoner kronor. Detta statsbidrag har även funnits under 2021 och 2022 med likvärdig beloppsnivå. Flertalet statsbidrag har aktiviteter, endera redan igångsatta eller i färd med att igångsätta, och därmed kostnader som möter intäkterna från statsbidragen.

Det finns också så kallade prestationsbaserade statsbidrag 2023 för dels utökad sjuksköterskebemanning, dels för minskad andel timanställda (utifrån tidigare gjorda prestationer 2021 och 2022). Det sistnämnda bidraget erhöll Uppsala kommun och äldrenämnden betydligt mer medel än förväntat att disponera för 2023.

Nämndens driftbudget

Nämnd			
Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2022	Prognos 2022
Taxor och avgifter	170	158	164
Statsbidrag	172	230	124
Försäljning verksamhet	173	144	152
Övriga intäkter	80	80	84
Summa intäkter	595	612	524
Lämnade bidrag	-36	-9	-12
Köp av huvudverksamhet	-792	-748	-739
Kostnader för arbetskraft	-1 408	-1 347	-1 299
Lokal- och fastighetskostnader	-226	-215	-209
Material	-105	-85	-99
Övriga kostnader	-338	-236	-330
Avskrivningar	-6	-6	-7
Summa kostnader	-2 911	-2 647	-2 694
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	0	0	0
Summa nettokostnader	-2 316	-2 041	-2 170
Generella statsbidrag	86	0	121
Kommunbidrag fördelat per verksamhet			
Politisk verksamhet	2	2	2
Vård och omsorg	2 228	2 033	2 033
Summa kommunbidrag	2 230	2 035	2 035
Resultat	0	0	-14

Tabell 20. Nämndens driftbudget

Nämndens investeringar

Investeringar			
Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Pågående			
Nya objekt	17	13	9
Summa	17	13	9

Tabell 21. Nämndens investeringar

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller mål eller åtgärder riktade till äldrenämnden.

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik.	Arbetsmarknadsförvaltningen
Bostad för alla - Program för bostadsförsörjningen.	Stadsbyggnadsförvaltningen
Bredbandsprogram.	Stadsbyggnadsförvaltningen
Drogpolitiskt program.	Socialförvaltningen
Elitidrottsprogram och handlingsplan.	Stadsbyggnadsförvaltningen
Energiprogram 2050.	Kommunledningskontoret
Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun.	Kommunledningskontoret
Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030.	Kommunledningskontoret
Program och handlingsplan för lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun.	Kommunledningskontoret
Idrott- och fritidspolitiskt program.	Stadsbyggnadsförvaltningen
Kulturpolitiskt program och handlingsplan	Kulturförvaltningen
Program för krisberedskap	Kommunledningskontoret
Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete	Kommunledningskontoret
Miljö- och klimatprogram	Kommunledningskontoret
Näringslivsprogram.	Kommunledningskontoret
Policy för digital transformation.	Kommunledningskontoret
Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Vård- och omsorgsförvaltningen
Riktlinje för kontroll och uppföljning för kommunalt finansierad verksamhet.	Kommunledningskontoret
Program och handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.	Vård- och omsorgsförvaltningen
Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer.	Socialförvaltningen
Program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik.	Kommunledningskontoret
Samverkansöverenskommelse med polisen.	Kommunledningskontoret

Vård- och omsorgsförvaltningen
Uppföljningsplan

Handläggare:
Charlotta Almlöf, Petra Sundström

Uppföljningsplan Äldrenämnden 2023

1 Inledning

Uppföljningsarbete är en del av nämndens underlag för utveckling, kvalitetssäkring och ett verktyg att följa upp beslut. Uppföljningen ska även syfta till att säkerställa att offentligt finansierade verksamheter använder tilldelade medel på ett korrekt sätt utifrån kommunfullmäktiges *Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet*. Uppföljningen ska säkerställa att nämnden erhåller tjänster utifrån ställda kvalitetskrav i avtal och uppdrag och att det råder konkurrensneutralitet mellan utförarna inom både offentlig och enskild regi.

Med en uppföljningsplan tydliggörs vad som ska följas upp, hur, av vem och med vilken regelbundenhet. Utifrån uppföljningsplanen arbetar vård- och omsorgsförvaltningen fram en strategi för årets uppföljningar, i vilken det framgår mer specifikt hur uppföljningar kommer att genomföras. Den uppföljningsplan som nämnden beslutar om är offentlig medan förvaltningens strategi för uppföljningar betraktas som ett arbetsmaterial.

Äldrenämndens huvudsakliga verksamhet handlar om att tillhandahålla vård och omsorg för äldre medborgare över 65 år inom nämndens ansvarsområde och som har behov av stödinsatser. Nämnden har därtill ett ansvar att verka för att äldre får möjlighet att leva och bo självständigt, under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Nämnden har en skyldighet att vara väl förtrogen med levnadsförhållandena för äldre människor i kommunen och även att bedriva uppsökande verksamhet för att upplysa om sin verksamhet.

Från nationell nivå är de, sedan 2018 och av riksdagen fastslagna, nationella målen för äldrepolitiken vägledande för nämndens arbete. Här framgår att äldre ska:

- kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende,
- kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag,
- bemötas med respekt,
- ha tillgång till god vård och omsorg och
- erbjudas en jämställd och jämlik vård och omsorg.

De nationella målen gäller oavsett om den äldre medborgaren är aktuell för insatser inom kommunens vård och omsorg eller inte.

2 Nämndens uppföljning

Nämndens uppföljning innefattar uppföljning av nämndens planer och budget, verksamhetsövergripande och avtalspecifik uppföljning, uppföljning av egenregin, händelsestyrd uppföljning och uppföljning av insatser från civilsamhället.

Aktiviteter och metoder för nämndens verksamhetsuppföljning genomförs på tre olika nivåer; förvaltningsövergripande, verksamhets- och leverantörsnivå samt på individnivå.

2.1 Verksamhetsplan och internkontrollplan

Nämndens verksamhetsplan och internkontrollplan följs upp tertialsvís. Vid varje delårsuppföljning och vid årsbokslutet bedömer nämnden i vilken mån den bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål, kommunfullmäktiges uppdrag och nämndens egna mål.

Uppföljning av planer och budget sker, enligt riktlinje för intern kontroll, riktlinje för riskhantering och riktlinje för nämndernas och bolagens verksamhetsplanering och uppföljning, digitalt i riskregister och mall för egenkontrollplan i IT-systemet Hypergene.

2.2 Ekonomisk uppföljning

Nämnden följer upp sitt ekonomiska läge kontinuerligt under året och redovisar ett periodiserat resultat månadsvis. Detta innebär att nämnden varje månad jämför det ackumulerade resultatet mot budget.

Nämnden följer även ekonomiska trender och genomför ekonomisk uppföljning på övergripande nivå. Exempel på ekonomisk uppföljning är, granskning av fakturor, löpande uppföljning av volymförändringar samt löpande uppföljning av indikatorer och nyckeltal.

2.3 Uppföljning av program

Program för äldrevänlig kommun

Äldrenämnden är uppföljningsansvarig för kommunens program för äldrevänlig kommun. Uppföljning av programmet görs genom granskningar och analys av nämndernas verksamhetsplaner och bolagens affärsplaner.

2.3 Avtals- och uppdragsuppföljning

Nämnden har som huvudman rätt till insyn i hur utförare utför sitt, av kommunen, fastställda uppdrag. Vidare har även allmänheten rätt till insyn i hur verksamheten utförs (Kommunallagen, 1991:900; Socialtjänstlagen, 2001:453). Avtalsuppföljning är ett verktyg för att säkerställa att leverantörer inom nämndens verksamhetsområde utför sitt uppdrag i enlighet med de avtal som tecknats mellan leverantören och kommunen.

Uppföljning syftar även till att säkerställa att verksamheter som drivs på uppdrag av nämnden håller en god kvalitet. Uppföljningsarbete bidrar även till att identifiera och kartlägga förbättrings- och utvecklingsområden. Uppföljning av avtal ger, förutom kontroll av kvalitet i verksamheten, en insikt i hur upphandlingen har fallit ut och om krav i avtal behöver stärkas i nästkommande upphandling.

Under verksamhetsåret 2022 har vård- och omsorgsförvaltningen arbetat med metodutveckling av nämndens uppföljningsstrategi. Denna utveckling berör såväl urval som metodik av uppföljning.

2.3.1 Former för uppföljning och avrapportering

Alla ingångna avtal ska följas upp en tid efter att verksamheten har startat upp alternativt efter ett verksamhetsövertagande, ca tre till sex månader från avtalsstart. Uppföljningen sker huvudsakligen via dialogbaserad uppföljning med leverantören. Dialogbaserade uppföljningar syftar till att skapa ett gott samarbetsklimat och en ömsesidig förståelse för avtalet och den verksamhet som bedrivs av leverantören. Uppföljningen syftar även till att vara en lärandeprocess vilket kan bidra till effektivare och bättre leveranser.

Därefter sker planerade uppföljningar kontinuerligt under avtalstiden. Planerade uppföljningar utgår i huvudsak från avtalets riskklassificering men även utifrån politikens viljeinriktning. Riskklassificeringen utgår från Kraljics matris¹ och fungerar som ett verktyg för att bedöma med vilken prioritering, omfattning och uppföljningsmetod uppföljning bör ske.

Avtalen kategoriseras in i följande riskklasser:

- Grupp A: Låg ekonomisk ersättning (lågt kontraktsvärde) och mindre komplext uppdrag utan HS-ansvar
- Grupp B: Hög ekonomisk ersättning (högt kontraktsvärde) och mindre komplext uppdrag utan HS-ansvar
- Grupp C: Låg ekonomisk ersättning (lågt kontraktsvärde) och komplext uppdrag med HS-ansvar
- Grupp D: Hög ekonomisk ersättning (högt kontraktsvärde) och komplext uppdrag med HS-ansvar

¹ Matrisen förespråkas av upphandlingsmyndigheten. Syftet med avtalsklassificeringen är att fastställa rätt ambitionsnivå samt vad fokus bör ligga på i avtalsförvaltningen av respektive avtal. Detta för att säkerställa att avtalen hanteras ändamålsenligt utifrån deras värde och komplexitet.

Hög	Grupp B Medelrisk Fokus: löpande ekonomisk kontroll Grundläggande avtalskrav följs upp	Grupp D Högrisk Fokus: löpande kvalitetskontroll på utförande, bemanning, kompetens mm samt brukarupplevelse Löpande ekonomisk kontroll.
	Grupp A Lågrisk Fokus: ekonomiska stickkontroller Grundläggande avtalskrav följs upp	Grupp C Medelrisk Fokus: löpande kvalitetskontroll på utförande, bemanning, kompetens mm samt brukarupplevelse. Ekonomiska stickkontroller
Låg	Risk/komplexitet	
Låg		Hög

Figur 1 Fokus uppföljning och metod inom varje riskklass

Utöver den planerade uppföljningen utförs också händelsestyrda och oanmälda uppföljningar, vilka initieras vid indikationer på eventuella brister och mer akuta missförhållanden. Oanmälda uppföljningar sker även för att följa upp exempelvis krav på rättelse från en tidigare uppföljning.

2.4 Individuppföljning

Individuppföljning genomförs inom nämndens myndighetsavdelning och syftar till att följa upp och säkerställa att varje brukare får den beviljade insatsen och att insatsen som ges är av god kvalitet. Uppföljningen av enskilda ärenden ska ske systematiskt. Hur ofta uppföljning ska ske avgörs bland annat av beslutets längd och andra omständigheter i det enskilda ärendet.

Individuppföljningar på en verksamhet eller hos en leverantör utgör även en del av förvaltningens avtalsuppföljning genom att de enskilda resultaten kan aggregeras upp för att få en övergripande bild över verksamhetens kvalitet och utförande.

2.5 Kommunal Hälso- och sjukvård (verksamhetsnivå)

Nämnden ansvarar för att följa upp att hälso- och sjukvårdsinsatser bedrivs patientsäkert och evidensbaserat inom nämndens ansvarsområde. Den årliga patientsäkerhetsberättelsen utgör en del av uppföljning inom området. Den beskriver hur verksamheten har arbetat för att identifiera, analysera och minska riskerna i vården. Patientsäkerhetsberättelsen redogör även för de resultat som uppnåtts under året och sammanställs i början av nästkommande år. Det genomförs även en extern kvalitetsgranskning av läkemedelshantering i verksamheterna årligen och resultatet av denna används för verksamhetsutveckling.

Inom verksamheter där nämnden är vårdgivare är det medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) som ansvarar för att årligen upprätta en patientsäkerhetsberättelse gällande den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivits under året.

Vid uppföljning av externa leverantörer där nämnden via avtal har överlåtit vårdgivaransvaret till leverantören är det förvaltningens systemledning som ansvarar för att följa upp leverantörens utförande inom hälso- och sjukvård.

2.6 Återkoppling och rapportering till nämnd

Strategisk planering av avtal- och uppdragsuppföljning samt återkoppling av resultat inom nämndens ansvarsområde rapporteras till nämnd vid tre planerade tillfällen under året.

Uppföljningsplan redovisas årligen och fastställs i samband med nämndens verksamhetsplan och budget i december.

Två lägesrapporter med återkoppling av resultat från förvaltningens olika typer av uppföljning sker via presentationer på nämndens sammanträden under året.

Sammanställning och analys av årets uppföljningar rapporteras till nämnden genom en årsrapport, i samband med årsbokslut av verksamhetsplan och budget.

Händelsestyrd återrapportering av uppföljningsresultat hanteras i särskild ordning beroende på ärendets allvarlighetsgrad.

3 Uppföljning av insatser från civilsamhället

Nämnden ska i enlighet med den lokala överenskommelsen mellan Uppsala kommun och föreningslivet föra dialog och samverka med det civila samhället. Syftet är att synliggöra och stärka ideella organisationers självständighet och oberoende samt utveckla möjligheter för ideella organisationer att utgöra en viktig aktör inom nämndens intresseområde.

3.1 Idéburet och offentligt partnerskap (IOP)

Gemensam uppföljning med de organisationer som nämnden ingått IOP med sker 2–4 gånger per år. Vid dialogmöten diskuteras utförandet av tjänsten, de ekonomiska förutsättningarna och utvecklingsfrågor.

3.2 Föreningsbidrag

Nämnden beslutar årligen om fördelningen av föreningsbidrag, inom ramen för de medel som fastställts i Mål och budget. Föreningsbidragen ses som ett medel att stimulera föreningar till aktiviteter som kompletterar nämndens uppgifter och syften. Handläggning och uppföljning kommer att utvecklas under kommande år. Uppföljning av föreningarna kommer att ske i samband med ansökan och/eller nyansökan om bidrag.

4 Brott i välfärden

Uppsala kommun satsar på att stärka arbetet mot välfärdsbrott. Inom förvaltningen har en ny enhet inrättats, *enheten för stöd och kontroll*. Enheten är placerad på omsorgsnämndens myndighetsavdelning men arbetar för både äldrenämnden och omsorgsnämnden.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att hitta metoder för att identifiera signaler på ekonomisk obalans och/eller för statisk balans vid rörliga ersättningar under 2023, bland annat genom

- Löpande ekonomiska uppföljningar på leverantören.

- Individuppföljningar för utförandet (har brukaren fått insatsen samt den tid som beviljats).
- Utveckla och effektivisera samarbetet i hela förvaltningen.
- Samarbete över förvaltningsgränser och med andra myndigheter.
- Effektivisera kontroller i elektroniska system.